

S Fondy EHP za kvalitním vzděláváním

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Příběhy spolupráce s Norskem, Islandem
a Lichtenštejnem

Úvodní slovo

Vážení čtenáři,

s radostí vám představujeme publikaci plnou inspirativních příkladů dobré praxe z programu Vzdělávání financovaného z Fondů Evropského hospodářského prostoru 2014–2021. Fondy EHP pro vás nejspíše nejsou novým pojmem. Přispívají do nich hned tři donorské státy: Island, Lichtenštejnsko a Norsko. Česko jejich finanční podporu přijímá od roku 2004. V roce 2024 se uzavírá již třetí období Fondů EHP, a tedy i programu Vzdělávání, a my můžeme zhodnotit jeho výsledky a ohlédnout se za zrealizovanými projekty.

Právě příběhy úspěšných projektů budou hlavní náplní následujících stránek. Vybrali jsme pro vás takové, jejichž témata rezonují světem vzdělávání a jejichž výsledky můžete využít při své práci i vy. Nechte se inspirovat jejich inovativními nápady, vyzkoušejte nové výukové metody nebo si přečtete nějakou z vytvořených studií. A možná se díky jejich příkladu rozhodnete pustit do spolupráce se školami z tajemného Islandu, malebného Lichtenštejnska nebo ohromujícího Norska.

Příjemné čtení vám přeje

tým programu Vzdělávání z Domu zahraniční spolupráce.

Co přinesl program vzdělávání

Program Vzdělávání Fondů EHP, který administroval Dům zahraniční spolupráce, podporoval kvalitní vzdělávání a spolupráci mezi Českem, Islandem, Lichtenštejnskem a Norskem. Byl otevřen školám na všech úrovních vzdělávání od mateřských škol po univerzity, ale i městům a krajům jakožto zřizovatelům a neziskovým organizacím působícím v oblasti vzdělávání. Každý z projektů byl přitom založen na spolupráci, a to zejména té mezinárodní. České organizace a instituce tak vytvářely týmy s partnerskými organizacemi z Islandu, Lichtenštejnska a Norska – mezi ty patřily jak školy, úřady zřizovatelů a neziskové organizace, tak například firmy, kde studenti absolvují své praxe, nebo výzkumná centra a kulturní instituce. Pro velké množství z nich se jednalo o úplně první projektovou spolupráci.

Proč se pro něco takového vůbec rozhodly? Projektové týmy v naprosté většině uvádějí, že nejcennější pro ně byla možnost spolupracovat na řešení společných úkolů a navzájem se inspirovat. Jak totiž praví staré přísloví, víc

hlav víc ví – obzvláště, když jsou to hlavy z různého prostředí, s různými zkušenostmi a různým know-how. Taková spolupráce pak přináší inovativní nápady a posouvá celé školství.

Ve čtyřech kolech výzev, která program Vzdělávání vyhlásil mezi roky 2018 a 2022, si žadatelé vybírali ze čtyř typů projektů:

- **Projekty institucionální spolupráce** posílily internacionalizaci a spolupráci mezi partnerskými institucemi. Díky nim byla do výuky na školách zavedena celá řada inovativních metod, které připravují žáky a studenty na měnící se svět kolem nás.
- **Projekty mobility** umožnily žákům, studentům, pedagogům a dalším expertům na vzdělávání absolvovat výměnné studijní pobyty a stáže v zahraničí, a získat tak mimořádné pracovní i studijní zkušenosti.
- **Projekty odborného vzdělávání a přípravy** podpořily podnikatelské kompetence mladých lidí a těsnou spolupráci odborných škol a firem založenou na prvcích duálního vzdělávání.
- **Projekty inkluzivního vzdělávání** proškolily učitele mateřských, základních a středních škol tak, aby byli schopni začlenit inkluzivní přístupy při práci se žáky ve třídách. Tím se zlepšilo zapojení znevýhodněných skupin do vzdělávání. Jednou z takových skupin jsou i žáci a studenti romského původu.

- vzniklo přes **90** výukových metodik, školních kurikul, nových kurzů, letních škol či studií o vzdělávání;
- přes **70** škol aplikovalo nové metody v oblasti výuky k demokracii a aktivnímu občanství;
- více než **30** škol zavedlo nové metody inkluzivního vzdělávání;
- proběhlo více než **150** mezinárodních workshopů zaměřených na inovace ve výuce, internacionalizaci, odborné vzdělávání, inkluzi a další témata. Zúčastnilo se jich přes **1400** odborníků;
- přes **380** učitelů, školních psychologů, pedagogických asistentů nebo sociálních pedagogů prošlo školeními, díky kterým umějí lépe používat inkluzivní přístupy. Pozitivně to ovlivní přes **15 000** jejich žáků;
- **200** žáků absolvovalo nové kurzy zaměřené na podnikatelské dovednosti;
- na studijní pobyt nebo stáž vyjelo **423** středoškoláků, **140** vysokoškoláků a **311** učitelů a dalších odborníků na vzdělávání

78 %

projektových týmů počítá s pokračováním své spolupráce.

Konkrétní podobu svého projektu si ale mohly jednotlivé týmy uzpůsobit dle potřeb a záměrů svých institucí. Nebylo tedy podstatné, o jak velký nebo zkušený tým se jednalo – důležitý byl cíl. A tím bylo vždy kvalitní vzdělávání. Spektrum dílčích projektových témat však bylo velmi široké (od lesní pedagogiky přes mediální gramotnost a česko-norskou historii až po nanotechnologie, geopolární vědy či transfer technologií). S velkým ohlasem se ale setkala i prioritní témata programu Vzdělávání, která vycházela z dlouhodobých potřeb (především) českého vzdělávacího prostoru. Program kladl důraz na význam inkluzivního vzdělávání, výuky podporující demokratické principy a aktivní občanství, moderní odborné vzdělávání a rozšiřování dovedností učitelů, ať už těch budoucích, nebo těch, kteří jsou v praxi již léta.

A jaké jsou tedy dopady realizovaných projektů? V první řadě dochází ke zlepšení výuky na školách, které se do projektů zapojily, což má přímý dopad na jejich pedagogy i žáky a studenty. Přes 40 % projektů ale vytvořilo takové výstupy, které může využít i jiná škola, ať už v Česku, nebo v zahraničí. Nejčastěji jsou to metodiky inovativních výukových postupů, studie a aktivity pro žáky a studenty. Pozitivní dopad se tak

Program byl otevřen školám od mateřských škol po univerzity, ale i městům a krajům jakožto zřizovatelům a neziskovým organizacím působícím v oblasti vzdělávání.

Ve čtyřech kolech výzev, která program Vzdělávání vyhlásil mezi lety 2018 a 2022, bylo schváleno celkem 107 projektů, na jejichž podporu bylo rozděleno 6,8 milionu eur.

Slavnostní zahájení programu Vzdělávání, 2018

nakonec šíří i na školy, které se do programu přímo nezapojily. I ty se mohou inspirovat dobrou praxí ze zahraničí a může je to podnítit k vlastnímu mezinárodnímu projektu.

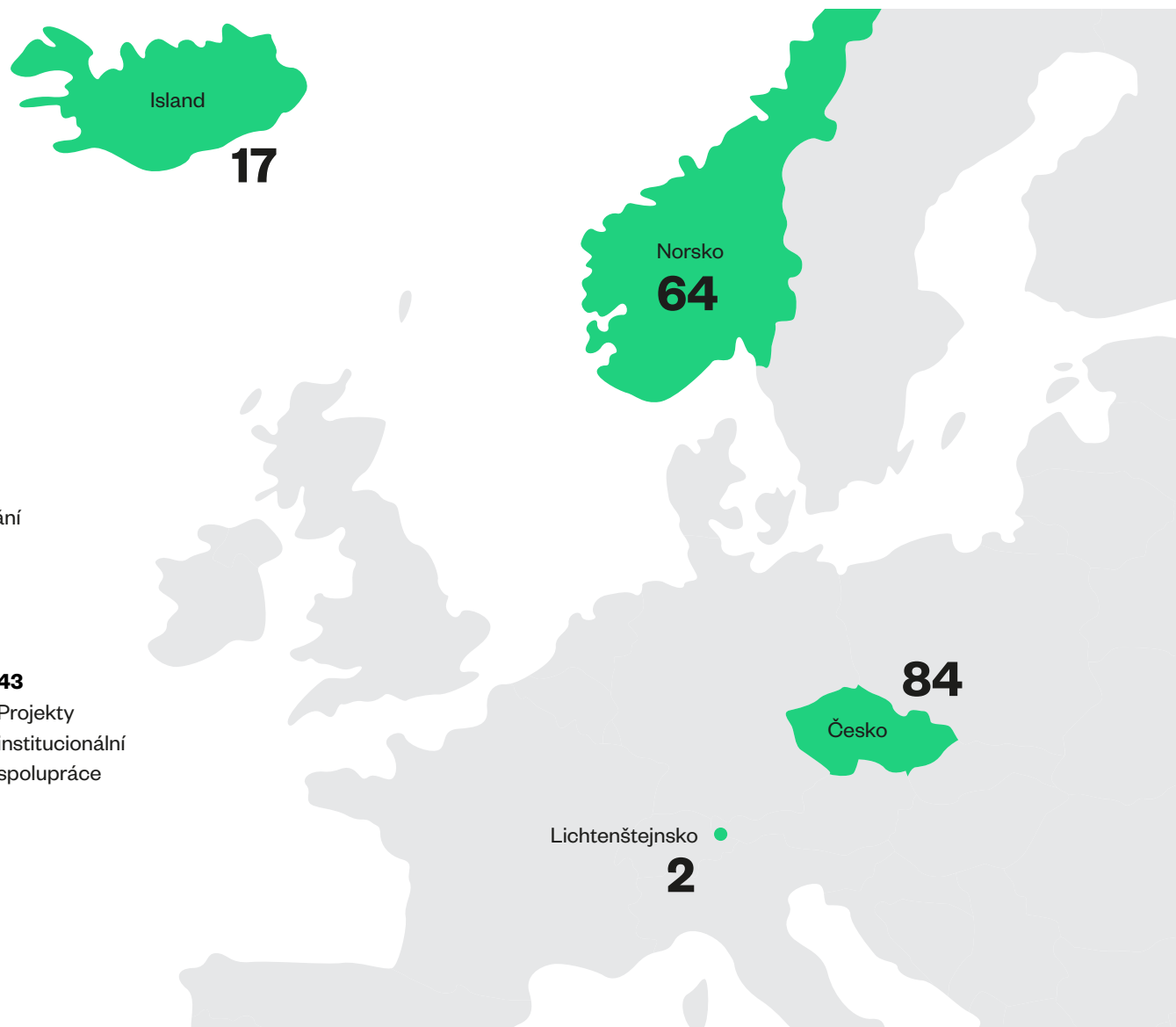
U některých projektů lze ovšem pozorovat (možná můžeme říci až nečekané) dopady i mimo sektor vzdělávání. 12 % projektů pomohlo školám navázat bližší kontakt s širší veřejností na lokální úrovni. Školy se otevírají spolupráci s rodinami či místními radnicemi a dalšími organizacemi. Učitelé, žáci i studenti se tak podílejí na utváření veřejného života a v praxi přispívají k budování demokratické společnosti, kde se naslouchá každému hlasu.

Se vzděláváním je rovněž úzce propojen výzkum a také ten se podařilo programu Vzdělávání pozitivně ovlivnit. Výzkum byl nedílnou součástí projektů, zejména těch vysokoškolských – napomáhal projektovým týmům nacházet úkoly a navrhnout jejich řešení, a jeho závěry tak sloužily jako podklad pro zavádění inovací ve vzdělávání. Nesmíme

ale opomenout ani doktorandy a mladé začínající vědce, kterým spolupráce na projektech umožnila seznámit se s praxí v zahraničí a navázat nové profesní kontakty, z nichž budou těžit ve své vědecké kariéře.

To, že program Vzdělávání v roce 2024 končí, neznamená, že se jeho výsledky ztrácejí – naopak. Know-how, které učitelé a akademici získali, nemizí, ale bude se využívat dále ve výuce – napomáhají tomu například vytvořené metodiky, publikace nebo akreditované kurzy. Díky projektům máme materiály, které se mohou využít pro další výzkumy. Učitelé jsou více motivovaní k dalšímu rozvoji a prosazování dalších změn na svých domovských školách. Studenti a žáci odcházejí z projektů obohaceni o nové dovednosti. A růžově to vypadá i s pokračováním mezinárodní spolupráce! Celých 78 % projektových týmů počítá s pokračováním své spolupráce – některé z nich už dokonce realizují navazující projekty v jiných programech. Rozhodně se tak máme na co těšit.

Rozdělení partnerských institucí dle států

Schválené projekty dle typu projektu

Vzdělávání pro všechny

Jak vybudovat inkluzivní školu?

Téma

Idea inkluzivní školy vychází z přesvědčení, že všechny děti mají stejné právo na to, vzdělávat se spolu se svými vrstevníky – bez ohledu na své sociální nebo rodinné zázemí, gender, etnicou příslušnost, rasu, vyznání, mateřský jazyk, zdravotní omezení či specifické vzdělávací potřeby. Společné vzdělávání totiž umožňuje rozvoj zdravých vztahů založených na vzájemném respektu a porozumění. I přes to, že tato představa je s námi už řadu let, míra nerovnosti v českém vzdělávání se podle Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ neustále zvyšuje. Kvalita vzdělávání, která se dítěti dostane, závisí nejvíce na možnostech a motivaci jednotlivých rodičů. Pokud se v jedné třídě sejde většina dětí z nepodnětného prostředí, ztrácejí motivaci i jejich učitelé, a šance žáků na studijní úspěch se tak rapidně snižuje. Učitelům navíc často chybí čas i prostředky (a snad i dovednosti) na to, zvládnout náročnou práci s heterogenní třídou, kde každý žák vyžaduje jiný pedagogický přístup a tempo.

Dá se s tím vůbec něco dělat? Bezpochyby ano! V Norsku i na Islandu funguje inkluze dlouhodobě, a to díky propojení legislativní a politické podpory i spolupráci místních komunit, škol a rodin. Právě tam se inspirovala řada podpořených projektů. Téma rovného přístupu ke vzdělávání a inkluzivní principy zdůrazňovalo hned 30 % z nich. Zaměřily se především na práci s pedagogy a ukazovaly jim, jak reagovat na velmi různorodé potřeby jednotlivých žáků a utvářet ve třídách empatické a bezpečné prostředí, kde se bude moci rozvíjet každé dítě. Vznikla ale i celá řada publikací, metodických příruček nebo pracovních listů, které při práci se znevýhodněnými žáky budou moci využít i další školy.

SrdceDen v Olomouci, 2022

Workshop na Islandu

Studijní návštěva na Islandu

Jakou šanci mají romské děti na vzdělání

Jednou z ohrožených skupin, která dlouhodobě dosahuje nižšího a méně kvalitního vzdělání, jsou děti ze socio-ekonomicky znevýhodněného prostředí – zejména pak děti romského původu. Právě na ně se zaměřili odborníci z **Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (PF JU)** ve svém projektu **Posílení kompetencí učitelů a dalších pedagogických pracovníků v oblasti začleňování žáků ze sociokulturně znevýhodněného prostředí**. Jak českobudějovičtí experti podotýkají, stále existují školy s tak vysokým podílem romských žáků, že můžeme mluvit až o školách segregovaných. Čím to, že se začleňování romských žáků

v českém školství tolik nedaří? „Velkým problémem jsou především celková sociální a kulturní specifika rodinného zázemí, které je ve vztahu ke školám uzavřené a nesrozumitelné,“ vysvětluje koordinátorka projektu Miluše Vítečková a její kolega Miroslav Procházka dodává, že velkou roli hraje i jazyková bariéra mezi školou a žáky, respektive jejich rodinami: „Mluví česky nebo jakýmsi etnolektem na bázi češtiny, slovenštiny nebo romštiny, ale navzdory tomu se ukazuje, že je pro ně velmi náročné ovládnout jazyk, kterým komunikuje pedagog a škola.“ Pro úspěšnou inkluzi romských žáků je tak nezbytné, aby si školy a jejich pedagogové uvědomili, že sociokulturní odlišnosti

„Během týdne na Islandu pocítíte jiné společenské klima, které se odráží v tom, jak se k sobě lidé chovají, jak se vzájemně respektují. Uvědomíte si, že to, jak se v tomto ohledu díváme na roli školy i na výchovu dětí u nás, je možná jen důsledek našich zažitých zvyklostí.“

Ukázka environmentálního vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků

mají vliv i na osvojení dalších znalostí a dovedností, které většinová společnost považuje za samozřejmé, a naučili se je zohledňovat.

Do projektu se zapojilo hned několik jihočeských škol, které navštěvuje vysoké procento žáků z romských komunit. Projekt propojil učitele, vedoucí pracovníky, sociální a speciální pedagogy a školní psychology, vytvořil prostor pro sdílení zkušeností a zprostředkoval pozitivní mezinárodní výměnu. „Když učitelé vidí, že na jiné škole to funguje, tak do toho jdou,“ říká Miroslav Procházka. Odborníci z PF JU pečlivě zmapovali, co jednotlivé školy a jejich učitelé pro práci se znevýhodněnými dětmi potřebují – kromě zmíněného vzhledu do sociokulturního zázemí dětí a sblížení školy a rodin to byla i efektivní spolupráce s úřady (například s Orgánem sociálně-právní ochrany dětí nebo se zřizovateli) či možnost vzniku školního poradenského pracoviště nebo zapojení sociálních pedagogů. Na tyto potřeby pak reagovala série workshopů i dlouhodobý mentoring, který zapojeným školám pomáhá potřebné změny nejen do praxe zavést, ale hlavně je udržet.

Důležitou součástí projektu byly i studijní návštěvy, které připravili odborníci z norské **VID Specialized University** a islandské **University of Iceland**. Zástupci jednotlivých škol zapojených do projektu díky tomu na vlastní oči spatřili, že inkluze může skutečně fungovat. „V Norsku a na Islandu mají naprosto jiný vztah k odlišnostem,“ popisuje Miroslav Procházka. „Během týdne na Islandu pocítíte jiné společenské klima, které se odráží v tom, jak se k sobě lidé chovají, jak se vzájemně respektují. Uvědomíte si, že to, jak se v tomto ohledu díváme na roli školy i na výchovu dětí u nás, je možná jen důsledek našich zažitých zvyklostí.“

Výsledky projektu jsou veskrze pozitivní. Přes 84 % zapojených pedagogů díky němu lépe porozumělo principům inkluzivního vzdělávání, což bude mít příznivý dopad na bezmála 2 000 jejich žáků. Do nich se počítají nejen žáci romského původu, ale i ti z většinové společnosti – společné vzdělávání totiž prospívá všem bez rozdílu. U toho ale efekt projektu nekončí. Projektový tým, do něhož se kromě jihočeských, norských a islandských akademiků zapojili i vybraní učitelé a další odborníci z oslovených škol, sestavil hned dvě odborné publikace věnující se inkluzivnímu vzdělávání. Zatímco v titulu *Učitel jako spoluvůrce inkluzivní školy* se čtenáři dozvědí vše o okolnostech, které ovlivňují úspěšnou práci s žáky ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí, metodika *Praxe v uplatňování inkluzivních přístupů* obsahuje řadu zkušeností a tipů na práci s romskými žáky od vysokoškolského experta, školního psychologa, sociálního a speciálního pedagoga, od metodika prevence, ředitele i řadového učitele. Publikace jsou volně dostupné na webu projektu (stejně jako celá řada dalších materiálů), a inspiraci z nich tak mohou čerpat i pedagogové, kteří se do projektu přímo nezapojili.

Workshop o motivaci žáků ze sociokulturně znevýhodněného prostředí

Publikace o inkluzivních metodách

O projektu

- Název projektu: *Posílení kompetencí učitelů a dalších pedagogických pracovníků v oblasti začleňování žáků ze sociokulturně znevýhodněného prostředí*
- Instituce zapojené do projektu: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (Česko), University of Iceland (Island), VID Specialized University (Norsko)
- Období realizace: 2020–2023
- Rozpočet: 2 217 394 Kč

VÍCE O PROJEKTU ZDE

Kde načerpáte další inspiraci:

→ Ne všem dětem a dospívajícím se podaří zajistit dostatečnou podporu a péči na běžných školách. Posílit osobní i občanské dovednosti žáků s mentálním postižením pomohl projekt **Mým vlastním způsobem**, který realizovala **Střední škola Olgy Havlové z Janských Lázní** spolu s norským sociálním podnikem **Fretex Plus**. Výsledkem jejich práce jsou příručky (v češtině i v angličtině), které mají mladé lidi provést různými oblastmi života mimo školu – od finančních záležitostí přes pracovní život či péči o zdraví až po občanská práva. V brožurách je kladen silný důraz na vizuální stránku a jednoduchý jazyk, autoři ale nesklozávají ke zbytečné infantilitě, naopak – ke znevýhodněným čtenářům přistupují s respektem a empatií. Nevyhýbají se ani citlivým a často tabuizovaným otázkám, jako je například intimita a sexualita. Jedna z brožur je určena i rodičům a pečujícím organizacím a obsahuje tipy na techniky a dostupné pomůcky, které se českým i norským odborníkům za roky jejich praxe osvědčily. Brožury jsou dostupné zdarma na webu SŠ Olgy Havlové.

VÍCE O PROJEKTU ZDE

→ Se žákem s náročným chováním se setkal snad každý učitel – toto náročné chování se může projevovat nevladatelnou agresivitou i tichou apatií. Tyto děti bohužel často zažívají ve škole neúspěch a nezdělaná končí v ústavních zařízeních. A právě to se rozhodla změnit nezisková organizace **Society for All** (dříve Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání) ve spolupráci s **Centrem pro léčbu a profesní rozvoj v oblasti péče o duševní zdraví Østbytunet** z Norska. Jejich projekt **Práce s dětmi s problémovým chováním ve školním prostředí** vychází z poznání, že náročné chování dětí nemusí být schválností, za kterou by je učitelé měli trestat. Naopak se může jednat o projev dlouhodobého traumatu. K pochopení neurobiologického vývoje daného dítěte pomáhá tzv. neurosekvenci model. Díky němu lze identifikovat chování, jež dítě vnímá jako ohrožující, a zároveň terapeuticky působit na dítě a posilovat jeho odolnost vůči zátěži. V řadě studijních a metodických materiálů a videí, které projektový tým vypracoval, se pedagogové mohou seznámit s deeskalačními metodami a praktikami, které bezpochyby využijí ve své každodenní praxi. Hledejte na webu projektu pod heslem „náročné chování“.

VÍCE O PROJEKTU ZDE

Učitelé ze SŠ Olgy Havlové v Norsku

Kde se berou mladí **občané**

Demokracie a aktivní
občanství na školách

Téma

Co mají společného Česko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko? Třeba to, že se řadí mezi demokratické státy světa. V Indexu demokracie, který každoročně sestavuje britský deník The Economist, dokonce patří Norsku a Islandu přední příčky a ani česká společnost si na pětadvacátém místě nevede úplně špatně. Vysoké umístění ale stojí nějaké úsilí. Demokratické hodnoty a postupy nejsou něčím, s čím se rodíme, naopak si je musíme v průběhu svého života neustále osvojovat a osvětžovat, abychom se dokázali plnohodnotně zapojit do života svého společenství a čelit výzvam současného světa.

Není tedy divu, že klíčovou roli ve výchově mladých – a aktivních – občanů zastávají školy. Ty totiž dětem a dospívajícím vysvětlují, jak funguje formální politický proces a jaká jsou jejich práva a povinnosti. Pasivní porozumění pojmu demokracie ale nestačí, podstatné je poskytnout studentům a žákům prostor, aby si demokratické principy vyzkoušeli na vlastní kůži. Častým tématem projektů bylo zapojování žáků a studentů do dění ve škole i do práce pro místní komunitu.

Čeští a norští učitelé ve Štramberku

Cesta za demokratickými hodnotami začíná ve školce

Možná si říkáte, kdy je vlastně ten správný čas začít s výchovou mladých občanů. Je to druhý stupeň základní školy, nebo snad až škola střední? A co takhle už ve škole mateřské? Takto funguje běžná praxe v islandské školce **Leikskólinn Rjúpnahæð**, kde se děti už od útlého věku učí spolupracovat a podílet na rozhodování o chodu školky. To je výsledkem práce ředitelky Hrönn Valentínusdóttir a jejích kolegů, kteří mnohaletým zkušením vyvinuli pedagogické metody, jež utvářejí prostředí vybízející k demokratickému myšlení. Malí caparti jsou (s ohledem na svůj věk a vyspělost) povzbuzováni, aby vyjádřili své názory a nápady na to, co budou ve školce

dělat, a zároveň se učí respektovat názory ostatních. To vše povzbuzuje důvěru mezi žáčky a učiteli. Pedagog je pak spíše průvodcem, který dětem pozorně naslouchá a respektuje jejich kolektivní rozhodnutí, aniž by do diskuze výrazněji zasahoval nebo se ji snažil ovládnout. Jeho hlavním úkolem je malé občánky naučit, jak mají komunikovat a dospět ke společnému konsenzu.

Islandané se o své metody chtěli podělit i s dalšími pedagogy a ideálního souputníka našli ve středočeské **Základní škole a Mateřské škole Chýně**. „V naší koncepci máme napsáno, že jsme demokratická škola, takže se to

hezky potkalo,“ usmívá se zástupkyně ředitele Kateřina Buncík. Chýňská škola opravdu není v prosazování demokratických principů žádným nováčkem – už roky tam funguje žákovský parlament, jehož heslem je „Učíme děti přijímat odpovědnost za svou práci.“ Ke zmíněným školám se připojila ještě další islandská škola (tentokrát základní) **Salaskóli** a společně zahájily projekt **Implementace prostředí a kompetencí k demokratickému učení v předškolních a školních zařízeních v ČR a na Islandu**.

Jak už samotný název napovídá, pozornost se neupírala jen na školy mateřské, ale i ty základní. Zároveň projekt

Konference o žákovských
parlamentech na ZŠ Chýně

„Přinášíme návod, jak už ve školce začít s předáváním demokracie dětem, jaké metody volit a jak to udělat, aby děti demokracii rozuměly a věděly, že to není jen prázdné slovo, ale aby to žily svým životem.“

tvorily dvě části, jejichž spojníkem byla ZŠ Chýně – zatímco v jedné části spolupracovala s islandskou školkou na úpravě zdejších metod tak, aby je mohly využívat české mateřské i základní školy pro děti ve věku od pěti do osmi let, ve druhé části se spolu se Salaskóli zabývala přípravou metodiky o fungování školních parlamentů. Nejprve probíhaly schůzky a workshopy, během nichž se členové projektového týmu seznamovali s filozofiemi partnerských škol a jejich osvědčenými výukovými postupy a kde také řešili, jak tyto metody přenést do jiného prostředí. Některá z těchto setkání se uskutečnila on-line, jiná ale účastníkům nabídla příležitost osobně nasát atmosféru partnerské školy: „Náš první dojem z islandské školky byl obrovský šok. Jak to, že to tady jde a u nás to nejde?“ vzpomíná učitelka Gabriela Habětínová, která se na projektu od začátku podílela, a dodává, že hned poté následovala otázka: „Co bychom mohli udělat, aby to u nás taky fungovalo?“ K tomu, aby to „taky šlo“, vedla cesta přes několikaměsíční testování přímo ve výuce, do kterého se zapojilo 35 učitelů, učitelek a členů vedení a 275 dětí ze všech tří partnerských škol. Společně vyzkoušeli nejrůznější aktivity a metody, které žáky podněcují k demokratickému myšlení – od myšlenkových map, jež se využívají k plánování společných činností, přes zavedení funkce „moderátora dne“ až po to, že si děti ve školce začaly samy servírovat svačiny a obědy. Třešničkou na dortu bylo uspořádání velkolepé akce s názvem *The City Chýně*, při níž si žáci druhého stupně zkusili, jaké to je vést celé město. Ve škole tak vyrostl obecní úřad, knihovna, policie i různé podniky a jednotliví žáci byli

Mezinárodní workshop na Islandu

zodpovědní za jejich provozování a chod. „Někteří zkrachovali,“ podotýká koordinátorka projektu Tereza Čápo-ová. To ale k životu také patří, a děti tak pocítily, že jejich rozhodnutí mají své důsledky. Můžeme tedy říci, že se testované aktivity uchytily a fungují i v českém prostředí? Podle Kateřiny Buncík ano: „Naši islandští kolegové viděli, že i v zemi, která je na tom demokraticky úplně jinak a má jiný kulturní základ, to udělá velké změny,“ vzpomíná na nadšení, které zavládlo na konci projektu.

Že byste chtěli tyto aktivity také vyzkoušet? Pak pro vás máme dobrou zprávu. Česko-islandský tým totiž vše zpracoval do tří publikací, které jsou dostupné na projek-

O projektu

- Název projektu: *Implementace prostředí a kompetencí k demokratickému učení v předškolních a školních zařízeních v ČR a na Islandu*
- Instituce zapojené do projektu: ZŠ a MŠ Chýně, okres Praha-západ (Česko), Leikskólinn Rjúpnahæð (Island), Salaskóli (Island)
- Období realizace: 2021–2023
- Rozpočet: 2 988 102 Kč

VÍCE O PROJEKTU ZDE

tovému webu. S pomocí *Sborníku metod podporujících demokratické učení* si osvojíte aktivity, které byly v rámci projektu testovány. V *Příručce pro žákovské parlamenty* se seznámíte s tím, jak mohou žáci participovat na chodu školy i místní komunity a co vše vedení žákovského parlamentu obnáší. „Vysvětlujeme v ní, jak je to časově

a personálně náročné, jak je to udržitelné a jak jsou žáci aktivní,“ poznamenává Tereza Čápková. Obsáhlý *Průvodce k demokracii na školách* pak popisuje, jak pracovat s filozofií islandské školy Rjúpnahæð. „Přinášíme návod, jak už ve školce začít s předáváním demokracie dětem, jaké metody volit a jak to udělat, aby děti demokracii

rozuměly a věděly, že to není jen prázdné slovo, ale aby to žily svým životem,“ vysvětluje Kateřina Buncík. Jak zkrátka hlásá samotná islandská školka: „Come walk the Rjúpnahæð way, it brings you joy every day!“

Kde načerpáte další inspiraci:

→ Projekt **Aktivní občanství v moderních demokraciích: Dvě konkrétní metodologie**, do něhož se zapojila **Mendelova střední škola** ze severomoravského Nového Jičína a norská **Askim videregående skole**, podporuje občanskou angažovanost studentů prostřednictvím dvou vybraných témat. Prvním z nich je Evropský parlament mládeže, který funguje v různých státech celé Evropy, včetně Česka a Norska, a jedná se o sdružení, které pořádá národní i mezinárodní konference, při nichž studenti diskutují o různých tématech evropské politiky, sdílejí své názory a vedou mezikulturní dialog. Druhým tématem projektu je participativní rozpočet, jenž dává občanům podíl na utváření podoby a života jejich města a komunity. Tato témata přitom nejsou zvolena náhodně – každá z partnerských škol znala detailně vždy jedno z nich a rozhodly se o ně podělit, a to nejen mezi sebou, ale i s dalšími školami. Vznikly tak moderní, srozumitelné a široce použitelné

metodiky, podle nichž mohou učitelé vést výuku, která je založena na praktickém zkoušení demokratických principů. Zvolí-li si Evropský parlament mládeže, naučí se studenti připravovat podklady pro jednání, vést diskusi, přemýšlet kriticky i organizovat chod parlamentu. U participativního rozpočtu si zase osvojí, jak hledat podněty pro zlepšení života ve svém okolí, jak napsat projekt, sestavit pro něj rozpočet a přesvědčit ostatní, že právě jejich záměr je hodný podpory.

VÍCE O PROJEKTU ZDE

→ Výchova k demokracii rozhodně nebyla novinkou pro **Základní školu Vladimíra Menšíka** v jihomoravských Ivančicích, kde již řadu let úspěšně funguje program *Otevřená škola*, podporující demokratickou atmosféru a otevřenost vůči žákům, rodičům i místní komunitě. Pedagogové z Ivančic však chtěli téma dál

rozvíjet, a proto se spojili s kolegy ze **Základní školy a Mateřské školy Ketkovice**, **Mateřské školy Duha Oslavany** a norské **Stabekk skole**, aby do hloubky prozkoumali, kam se mohou ještě posunout. V projektu **Výchovou k demokracii** se zabývali tím, jak dětem ukázat, co znamená demokracie, jaká mají lidská práva, v jakých dokumentech jsou zakotvena a jak mohou být chráněna a prosazována. Nečekejte ale suchopárnou učebnici plnou teorie – výsledkem jsou pracovní listy pro aktivity, které děti seznámí s demokratickými principy hravou formou. Samozřejmostí je i podpůrná metodika pro učitele a souhrn informací o tom, jak se k demokracii a aktivnímu občanství přistupuje v norských školách.

VÍCE O PROJEKTU ZDE

Co můžeme udělat pro planetu

Ekologie a udržitelnost
ve vzdělávání

Téma

Zůstaňme ještě chvíli u předchozího tématu aktivního občanství. Co dělá aktivní občan? Přece řeší problémy, které trápí nejen jeho, ale hlavně okolní svět, ať už v lokálním, nebo globálním měřítku – a mezi ty bezpochyby patří stav životního prostředí a klimatická změna. Odborníci už roky bijí na poplach a upozorňují, že pokud lidstvo nezmění své chování, stav planety se v horizontu několika málo desetiletí zhorší, což ovlivní životy nás všech. Abychom ale mohli hledat řešení problému, musíme porozumět jeho přírodním i společenským příčinám a možným důsledkům. Na mnoha mateřských, základních, středních i vysokých školách najdeme skvělé příklady předmětů a oborů, které žákům a studentům ukazují, jak mohou oni sami změnit své každodenní chování tak, aby nepoškozovali životní prostředí, ale i to, jak vypadá udržitelný rozvoj firem nebo zodpovědný chod veřejných institucí.

Dobré praxe ale není nikdy dost a rozhodně neuškodí, když se po inspiraci rozhlédneme i za hranicemi české kotliny – třeba v Norsku nebo na Islandu, které se pyšní ohleduplností vůči své úchvatné přírodě. Názorné příklady přináší právě projekty Fondů EHP. K environmentální problematice přistupují z různých úhlů a akcentují různá témata, všechny ale spojuje stejný cíl – ukázat dětem a dospívajícím, že je potřeba naši planetu chránit.

Workshop v terénu

Z lavice do přírody

„Kdo chce hýbat světem, musí pohnout nejdříve sám sebou.“ Tato Sókratova věta, která dokonale vyjadřuje podstatu aktivního občanství, stojí v úvodu metodiky **Společně s dětmi proti suchu**, jež vznikla díky stejnojmennému projektu. Projekt začal v jihomoravských Královopolských Vážanech, části města Rousínov, na **Základní škole Prameny**, která žáky už dlouhodobě učí kladnému vztahu k přírodě a snaží se jim ukázat, jak se životní prostředí mění v důsledku působení člověka. Jedním z projevů této proměny je i sucho. „Sucho v České republice pociťuje každý z nás,“ říká koordinátorka projektu Alena Ulrichová, „a to nás nakoplo s nějakým projektem vůbec začít.“ Rousínovští učitelé přemýšleli, jak dětem vysvětlit, proč je v české krajině nedostatek vody a co se proti tomu dá dělat. Inspiraci našli v modelu Živá krajina, který pomocí mapování v krajině a práce ve vizualizačním programu navrhuje změny v krajině, jež přispívají k lepšímu zadržování vody a snížení eroze. „A tak nás napadlo adaptovat tuto funkční metodiku i pro potřeby vzdělávání, abychom mohli do způsobu, jak krajinu připravovat na klimatickou změnu, zasvěcovat už malé děti,“ vysvětluje učitelka Miloslava Hazuchová Strungová.

Kromě ZŠ Prameny a spolku **Živá voda** se do projektu zapojily i **Vzdělávací a kulturní centrum Broumov** a norská **obec Namsos**. Partnerské organizace se rozhodly vytvořit nástroj, jenž učitelům pomůže hravou a interaktivní formou přiblížit příčiny a dopady klimatické změny, a to dětem ve věku šesti až jedenácti let. Tato věková skupina nebyla vybrána náhodou: „Metodických materiálů pro malé děti není mnoho,“ poukazuje Miloslava Hazuchová Strungová na výsledky první fáze projektu,

Venkovní výukové aktivity na ZŠ Prameny

„Zároveň se jim velmi líbila naše prezentace a vyžádali si ji jako podporu pro přesvědčování veřejnosti a majitelů půdy.“

při níž s kolegy procházela zdroje z celé Evropy. Sestavit kompilaci již existujícího ovšem stejně nebylo cílem jejich úsilí, naopak chtěli vytvořit zcela nové aktivity založené na již zmíněném modelu Živé krajiny.

Nakonec takových výukových aktivit vypracovali 81. Jejich podstatou je dostat děti (i učitele) z lavic do terénu – na louky, pole, do lesů. To je ostatně blízké nejen ZŠ Prameny, ale i norskému stylu výuky, při němž žáci tráví mimo třídy velkou část dne. „Děti jsou tak v bezprostředním kontaktu s přírodou ve svém okolí a budují si k ní vztah,“ uvádí Miloslava Hazuchová Strungová výhody venkovních

aktivit. Žáci mohou navíc pozorovat, jak se jedno určité místo mění v průběhu času, a učí se přemýšlet nad vazbami mezi jednotlivými složkami přírody. Takovou zkušenost přineslo i zkušební zavádění vytvořených materiálů, které probíhalo po celý rok na několika různých školách, včetně ZŠ Prameny. „Celý rok jsme s páťáky pozorovali jednu zamokřenou část pole u Rousínova,“ popisuje Miloslava Hazuchová Strungová. „Zmapovali jsme faunu i floru a s dětmi jsme se učili, jak to souvisí s tím, že se právě na tom jednom místě celoročně shromažďuje voda.“ Tímto však projekt neskončil. Základem projektu je totiž přesvědčení, že i malé děti lze zapojit do občanského života

a že k tomu mohou využít své nově nabyté znalosti. S podporou své učitelky si rousínovští žáci připravili návrh na vytvoření tůně na vytipovaném místě a s ním pak vyrazili na odbor životního prostředí místního městského úřadu. „Dozvěděli jsme se, že město to plánuje také a chystá se získat souhlas vlastníků,“ vzpomíná Miloslava Hazuchová Strungová a dodává: „Zároveň se jim velmi líbila naše prezentace a vyžádali si ji jako podporu pro přesvědčování veřejnosti a majitelů půdy.“ Žáci si vyzkoušeli, že i když ještě nejsou dospělí a nemají zatím volební právo, mohou díky vlastnímu úsilí změnit své okolí. Z mladých badatelů se tak stali aktivní občané.

Výuka v přírodě

V přírodě se děti můžou učit celý rok

Výsledkem projektu je vskutku monumentální příručka, která kromě popisu jednotlivých aktivit obsahuje i praktické tipy na jejich organizaci i potřebné nástroje. Součástí jsou i pracovní listy, které zaujmou originálními ilustracemi. To vše je dostupné v češtině i v angličtině – projektový tým chtěl totiž plody své práce zpřístupnit všem učitelům, lektorům a průvodcům environmentálními vzdělávacími programy z Česka i ze zahraničí. Důležitý tak byl vklad učitelů z Norska, kteří přispěli svými postřehy a zkušenostmi: „Díky jejich perspektivě jsme mohli udělat metodiku co nejuniverzálnější,“ vyzdvihuje Alena Ulrichová. Koneckonců, jak říká její kolegyně Miloslava Hazuchová Strungová, klima nezná hranice. A bojovat za planetu se vyplatí všude na světě.

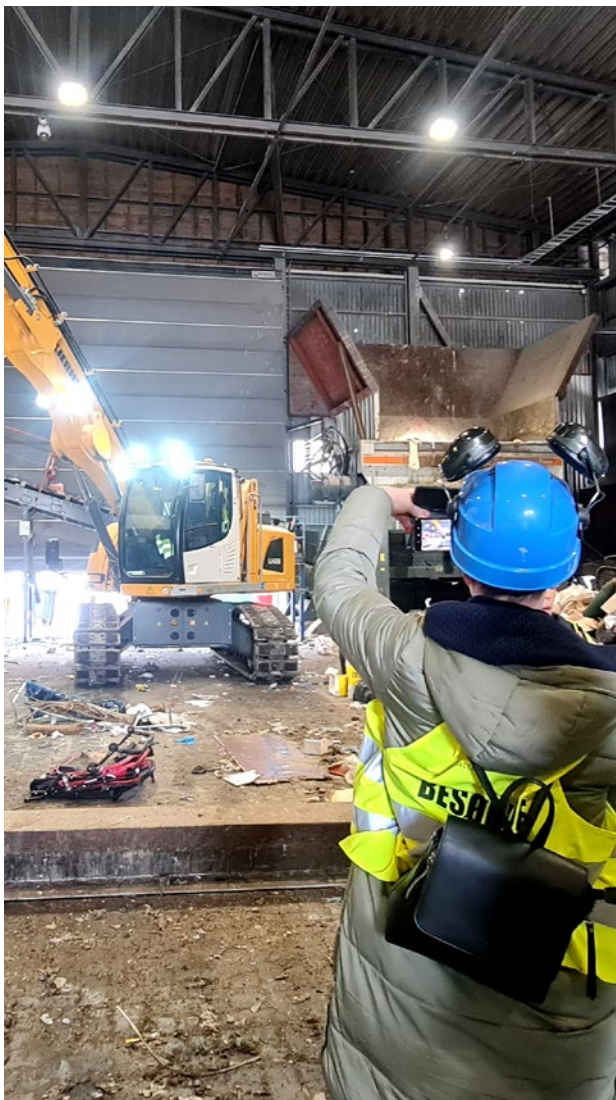
O projektu

- Název projektu: *Společně s dětmi proti suchu*
- Instituce zapojené do projektu: ZŠ Prameny (Česko), Namsos kommune (Norsko), Živá voda, z. s., (Česko), Vzdělávací a kulturní centrum Broumov, o. p. s., (Česko)
- Období realizace: 2021–2023
- Rozpočet: 2 352 428 Kč

VÍCE O PROJEKTU ZDE

Venkovní hry přinášejí radost

Exkurze do recyklační haly

Kde načerpáte další inspiraci:

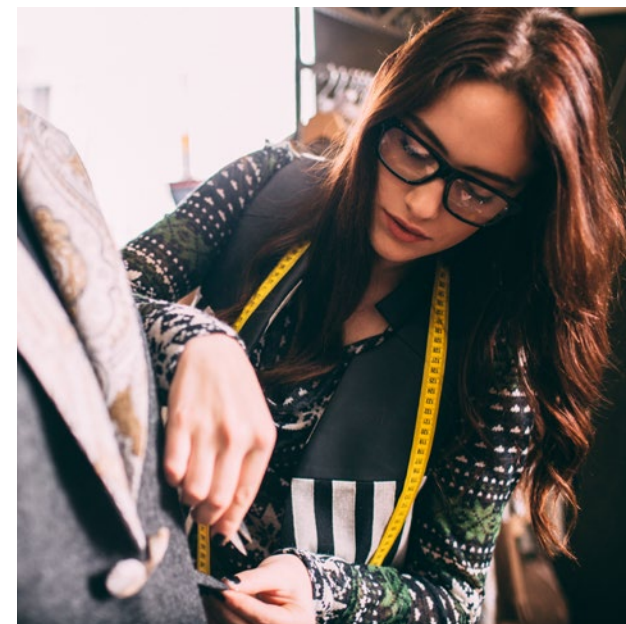
- Projekt **Aspekty bioekonomiky související s lesnictvím – podpora aktivního občanství prostřednictvím participace** se zamýšlel nad tím, co pro naši společnost znamenají lesy. Les lze vnímat mnoha způsoby, například jako čističku vzduchu, zdroj surovin nebo místo k odpočinku. A jak je to s lesnictvím? Může být lesnictví vůbec šetrné? Podle tzv. lesní bioekonomiky rozhodně ano – stačí přemýšlet nad tím, jak všechny přírodní zdroje, které les poskytuje, využívat efektivně a zároveň udržitelně. A také jak využít inovace a moderní technologie. Právě principy bioekonomiky se rozhodla **Česká zemědělská univerzita** představit dětem základních škol, které se o naše lesy budou starat v budoucnu. Do týmu univerzity přibrala **Základní školu Pečky** a **Institut profesního rozvoje**, a především norskou organizaci **The Forestry Extension Institute**, která má s lesní pedagogikou a vzděláváním v oblasti bioekonomiky bohaté zkušenosti. Společně vytvořili čtyři vzdělávací moduly s širokým spektrem aktivit, které se zaměřují na fungování lesního ekosystému a udržitelné hospodaření v lesích. Využít je mohou učitelé základních škol při výuce ve třídě i v terénu. Prozkoumat ale můžou i další nabízené typy a nástroje, a objevovat tak se svými žáky skryté poklady lesa.
- **Střední škola technická Most** spolu s norskou školou **Folkeuniversitetets fagskole** a organizací **Re-innovasjon AS**, která se zabývá recyklací a vzděláváním v oblasti udržitelného rozvoje, v projektu **Ekologie na druhou** připravily čtyři výukové moduly. V oborech elektrotechniky, stavebnictví a strojařství totiž postrádaly hlubší vhled do ekologické a environmentální problematiky. Výstupy projektu se zabývají jak globálními problémy lidstva, tak postupy, které lze ovlivnit na lokální úrovni a kterými se studenti budou zabývat ve svých budoucích profesích (mezi ty patří například využití odpadních vod, výstavba chytrých měst nebo recyklace). Moduly, z nichž jeden je specificky vytvořen pro norské vysoké školy, jsou velmi komplexní a vedle teoretických informací k jednotlivým tématům obsahují i praktické úkoly i pracovní listy a také metodické pokyny pro učitele. Hledáte-li inspiraci pro úpravu školních vzdělávacích plánů, výsledky tohoto projektu byste rozhodně neměli přehlédnout.

VÍCE O PROJEKTU ZDE →

VÍCE O PROJEKTU ZDE →

Na skok v Lichtenštejnsku

Zpráva o cestě za duálním
vzděláváním

Téma

Co víte o Lichtenštejnsku? Že je to maličká země v Alpách a že hlavním městem je Vaduz? Že v jeho čele stojí knížecí rodina, jejíž historie je úzce spojena s českými zeměmi? Nebo snad že se tamní fotbalová reprezentace nikdy neprobojovala na mezinárodní šampionát? A už jste slyšeli o tamním systému učňovského vzdělávání? Právě posledně zmíněné odborné školství měla prozkoumat studijní návštěva, kterou v roce 2022 zorganizoval Dům zahraniční spolupráce pro odborníky z českých krajů. Následující řádky vám přiblíží, co se na své cestě dozvěděli.

Delegace českých krajských úřadů ve Vaduzu

Pohled na lichtenštejnské Alpy

Učňovské vzdělávání – inspirace pro české kraje

Ne náhodou byla studijní návštěva určena pro krajské radní pro školství a vedoucí školských odborů. V českém prostředí jsou to právě kraje, které zřizují naprostou většinu středních odborných škol a učilišť, a mohou tak ovlivnit, co se zde učí. Situace v Lichtenštejnsku je ale poněkud jiná – celé knížectví má přibližně tolik obyvatel, jako má větší české okresní město, a tak není divu, že se dále na kraje nečlení. Za střední školství zodpovídá přímo stát, konkrétně *Úřad pro odborné vzdělávání a kariérní poradenství* (Amt für Berufsbildung und Berufsberatung, ABB). A právě ten naši účastníci navštívili

jako první, aby se od tamních expertů dozvěděli, v čem tkví specifika lichtenštejnského systému.

Na rozdíl od českých žáků, kteří si své profesní směřování vybírají až po ukončení základní školy v patnácti letech, jejich lichtenštejnští vrstevníci udělají první krok už zhruba o čtyři roky dříve. Jejich základní škola totiž trvá pouhých pět let, pak jsou dle prospěchu rozřazeni na jednu z nižších středních škol: Oberschule, Realschule či sedmileté gymnázium. Zatímco gymnázium je určeno pro akademicky nadané žáky, kteří výhledově

„Žák v Lichtenštejnsku chodí do školy jenom 1-2 dny v týdnu. Zbylé dny pracuje ve vybrané firmě.“

směřují na vysokou školu, na Oberschule přicházejí především žáci, kteří budou pokračovat na učňovské obory a důraz se zde vedle obecného vzdělávání a znalostí jazyků klade i na praktické předměty. Realschule je jakýmsi mezičlánkem a její absolventi pak mohou studovat jak čtyřleté gymnázium, tak odbornou školu. Žáci Oberschule a Realschule jsou v průběhu posledních dvou ročníků (tedy ve svých čtrnácti až patnácti letech) systematicky připravováni pro přechod na vyšší stupeň středoškolského vzdělávání. Mladí Lichtenštejnci mají na výběr ze tří možností: čtyřleté gymnázium, střední odborné školy v Rakousku a ve Švýcarsku a velké množství učňovských oborů. A právě ty nás budou zajímat nejvíc – vždyť na ně chodí až 60 % dětí z každého ročníku.

Jak se účastníci studijní návštěvy dozvěděli během workshopu na ABB, učňovské obory mají v Lichtenštejnsku velkou tradici a prestiž. To je ve srovnání s českým prostředím poněkud překvapující, čím to tedy je? Tento malý alpský stát se totiž aktivně snaží v mladých lidech vzbuzovat o řemeslo zájem. „Lichtenštejnsko se například účastní dvou mezinárodních soutěží pro žáky odbor-

„Účastníky velmi zaujalo, že učni zde pracují více samostatně a nemusejí být tolik pod dohledem mistra jako v Česku.“

ných škol, Worldskills a Euroskills, kde se jim daří získávat i medaile," vysvětluje Zuzana Čílová z DZS, která se studijní návštěvy také zúčastnila. Nesmíme také opomenout, že paleta oborů je velmi bohatá – od technických profesí přes gastronomii, zemědělství nebo služby až po kancelářské a administrativní pozice. Zhruba 110 oborů mohou žáci absolvovat přímo v Lichtenštejnsku, dalších 245 pak ve Švýcarsku (vazba mezi těmito státy je velmi silná a vzhledem k velikosti knížectví i nezbytná).

Jak se v tak široké nabídce mají nebojí dospívající vybrat? Již jsme naznačili, že na těžkou volbu naštěstí nejsou sami – celý systém je nastaven tak, aby jim pomohl. Zástupce ABB během workshopu vysvětlil, že proces přechodu z nižšího na vyšší stupeň středního vzdělávání funguje jako jakési puzzle: abychom získali výsledný obraz (představu o budoucí kariéře daného žáka), potřebujeme všechny dílky skládačky. Pod nimi se rozumí role rodičů, učitelů z nižší střední školy, kterou žák dokončuje, dále kariéroví poradci z ABB a také firmy. Škola pořádá setkání s žáky a jejich rodiči a společně hledají vhodný obor. Podle toho pak nastavují individuální přípravu v posledním ročníku povinné docházky. Snad ještě významnější je role expertů z ABB, kteří nabízejí nejen pravidelné informační semináře, ale i konzultace s kariérovými poradci anebo možnost nechat si udělat psychodiagnostický test a zjistit, jaká profese se pro ně hodí.

Kromě toho ABB funguje i jako koordinátor komunikace a spolupráce mezi učilišti, firmami a dalšími organizacemi, kde se žáci učí. I v jejich vztahu se totiž lichtenštejnský systém výrazně liší od toho českého. Firmy jsou zde v utváření vzdělávání mnohem aktivnější: „V Lichtenštejnsku se soukromé firmy podstatnou měrou podílejí

na odborné přípravě žáka a jsou mnohem více začleněny do rozhodování, jaké učební obory se budou otvírat a jaká bude jejich učební náplň," vyzdvihuje Zuzana Čílová. A zatímco v českém prostředí je to vždy škola či učiliště, kdo zajišťuje svým žákům praktické stáže, v Lichtenštejnsku je výběr firmy, kde bude absolvovat praktickou přípravu, ponechán na budoucím učňovi. Hlásí se na ni dokonce ještě dříve než na učiliště. A nutno podotknout, že podniky se opravdu snaží mladou generaci zaujmout – žákům Oberschule či Realschule nabízejí až týdenní stínování, při nichž se seznámí nejen s tím, co dané povolání obnáší, ale i s firemní kulturou. Podnik s žákem uzavírá učňovskou smlouvu, jejíž podobu reguluje a schvaluje ABB a kde musí být domluvena náplň a délka praxe, pracovní doba, mzda pro učně, a také škola, na kterou bude přijat. Tu si žák nevybírá sám, ale přiřadí ho na ni ABB dle vybraného oboru, aniž by žák podstupoval další přijímací zkoušky.

Jak vypadá samotné vzdělávání na učňovských oborech? I to se účastníci studijní návštěvy dozvěděli během workshopu na ABB. Výuka je založena na tzv. **duálním** či **triple principu**. Jak vysvětluje Zuzana Čílová, „žák v Lichtenštejnsku chodí do školy jenom 1–2 dny v týdnu. Zbylé dny pracuje ve vybrané firmě.“ Zatímco škola zajišťuje teoretickou výuku a obecné předměty, ve firmě absolvuje žák praktickou přípravu (a v triple systému absolvuje ještě další odborné kurzy mimo firmu). Škola s firmou samozřejmě spolupracuje – nastavují spolu vzdělávací plán, informují se navzájem o výsledcích jednotlivých žáků a v případě problémů se snaží najít společné řešení. A tento individuální přístup funguje – jen přibližně 8 % učňovských smluv je ukončeno předčasně (nejčastěji proto, že učeň přestupuje na jiný obor). Stan-

dardně trvá absolvování oboru 2–4 roky a obecně platí, že čím je delší, tím vyšší kvalifikaci učeň získá. V některých oborech lze dokonce složit tzv. odbornou maturitu a pokračovat na vyšší odbornou školu.

Studijní návštěva ale neskončila jen u teoretického představení lichtenštejnského vzdělávacího systému – účastníci chtěli vidět, jak vše vypadá v praxi. Vypravili se proto do dvou firem – Hilti, kde se vyrábějí pracovní nástroje jako vrtačky, bourací kladiva nebo pily, a Hoval, jejíž specializací je vytápění a vzduchotechnika. V obou podnicích se seznámili s průběhem praktické výuky. Jak se dozvěděli, pro každého učně je vypracován vzdělávací plán, který definuje obsah a cíle stáže. Ten se přizpůsobuje nejen žákovi, ale i potřebám firmy. Učňovský vztah je tak výhodný pro obě strany – žáci získávají odborné dovednosti a zároveň jsou aktivně zapojeni do výrobního procesu dané společnosti, která si tímto způsobem vychovává spolehlivé zaměstnance. „Návštěvu jsme zakončili prohlídkou prostor firmy, kde nás provázeli i sami učňové," popisuje Zuzana Čílová exkurzi v podniku Hoval a dodává: „Účastníky velmi zaujalo, že učni zde pracují více samostatně a nemusejí být tolik pod dohledem mistra jako v Česku.“

A jak na studijní návštěvu vzpomínají samotní zástupci krajských úřadů – tedy zřizovatelů středních škol? „Vyzdvihují zejména zápal pro věc ze strany firem, v nichž jsme byli na návštěvě," uvádí jeden z nich. Další oceňuje „důraz a energii věnovanou výběru profese“ a spolupráci školy, rodiče a žáka. Jak víme, příklady táhnou – a tak můžeme doufat, že tato krátká studijní návštěva do malíčkého Lichtenštejnska pootevřela dveře duálnímu vzdělávání i v Česku.

Jak učit generaci Z

Inovace pro každodenní
výuku

Téma

Ve veřejném prostoru se čím dál častěji mluví o tom, že vzdělávání musí bez odkladu projít revizí. Pravidelně se diskutuje o úpravách rámcových vzdělávacích plánů, podle kterých se má odstoupit od memorování, vyučovaná látka má být podstatně zeštíhlena ve prospěch praktických dovedností a sociálních kompetencí. Vzdělávání má zkrátka reagovat na potřeby moderního světa, kde už možná není nezbytně nutné znát z paměti Pythagorovu větu, ale spíše kriticky pracovat s dostupnými informacemi a využívat moderní technologie. Bude ale proškrtání učiva stačit? Není také potřeba zásadně změnit styl vyučování?

Do školních lavic totiž usedají žáci a studenti z generací Z a Alfa, kteří vyrostli ve zcela odlišném světě než jejich učitelé. Práce s mladými digitálními domorodci je často pro vyučující opravdovou výzvou. Důležité je, že se nevzdávají, ale hledají cesty, jak učit moderně a inovativně. A právě s takovými příklady vás seznámí následující řádky.

Kulatý stůl o výuce generace Z

Výzva digitálního věku

Už jste slyšeli o sněhových vločkách? Kromě pevného skupenství vody se tak někdy označují také příslušníci generace Z, tedy mladí lidé narození mezi roky 1995 a 2010. Právě na ně se zaměřil česko-norský projekt **Výuka generace sněhových vloček – nové metody a výzvy**, na kterém spolupracovali akademici z **Vysoké školy ekonomické v Praze** a **Norwegian University of Science and Technology**. Jak vysvětlila hlavní řešitelka projektu Lucie Sára Závodná v rozhlasovém pořadu Leonardo, k zahájení tohoto projektu je motivovalo odlišné chování nově nastupujících studentů: „Oni úplně jinak reagují, například na výuku. Už nechtějí jen tak sedět v lavicích a nudit se. Chtějí zábavu.“ A protože podobnou změnu zaznamenali i vyučující z norské univerzity, dali dohromady tým šestnácti výzkumníků, který bádá nad tím, co sněhové vločky vlastně od vysokých škol očekávají a jaké výukové metody na ně fungují. V roce 2021 se tak rozjel obsáhlý výzkum zahrnující literární rešerše, dotazníky, individuální rozhovory i fokusní skupiny. Výsledky představené odborné veřejnosti ve výsledné publikaci jsou nanejvýš zajímavé.

Jaké tedy sněhové vločky vlastně jsou? Bez zaváhání můžeme říci, že jsou neustále on-line. Dnešní studenti ovládají nejnovější technologie tak přirozeně, že se může až zdát, že jsou se svými chytrými telefony, tablety a notebooky

„Nechtějí se učit něco, co jim bude k ničemu, co v praxi nevyužijí.“

srostlí. Ne nadarmo se jim také říká *app generation* nebo digitální domorodci – s telefony se v podstatě narodili. A právě to má na jejich vzdělávací potřeby zásadní vliv. „Kdybychom po nich na přednášce chtěli, aby odložili telefon někam bokem, aby zavřeli počítač, vypnuli iPad, tak by se jim to rozhodně nelíbilo,“ podotkla Lucie Sára Závodná. „Nemohli by se tak soustředit.“ Digitální nástroje se stávají nedílnou součástí vyučování. Studenti jsou také zvyklí na neustálý přísun informací a umějí v nich rychle vyhledávat. Neradi se látku „biflují“ nazpaměť, v době Googlu v tom nevidí smysl. „Mají rádi praktické úkoly, praktickou aplikaci věci,“ vysvětlila dále Závodná. „Nechtějí se učit něco, co jim bude k ničemu, co v praxi nevyužijí.“

Pro typickou sněhovou vločku jsou klasická vysokoškolská skripta něco podobně prehistorického jako skalní malby nebo voskové tabulky. „Vlastně vůbec nemají rádi papír,“ uvedla Lucie Sára Závodná v rozhlasovém pořadu. Z čeho se tedy učí? Především z videí: „Přijdou na přednášku, poslechnou si ji, ale pak si ji chtějí v klidu znovu projít a znovu se na ni soustředit.“ Dalším oblíbeným nástrojem bývají podcasty, které si stejně jako videa a záznamy z přednášek mohou studenti pustit kdykoliv během dne (třeba i při běhání nebo vaření) a v jakékoliv rychlosti. Příslušníci generace Z ale očekávají i jiný přístup od svých vyučujících přímo během hodin. Jak zmínila koordinátorka projektu, už není možné vést výuku podle starých powerpointových prezentací. „Studenti se chtějí pořád bavit. Takže z vysokoškolského pedagoga se stává v podstatě herec,“ řekla Lucie Sára Závodná s tím, že přednášku lze s trochou nadsázky vést skoro jako stand-up show.

O projektu

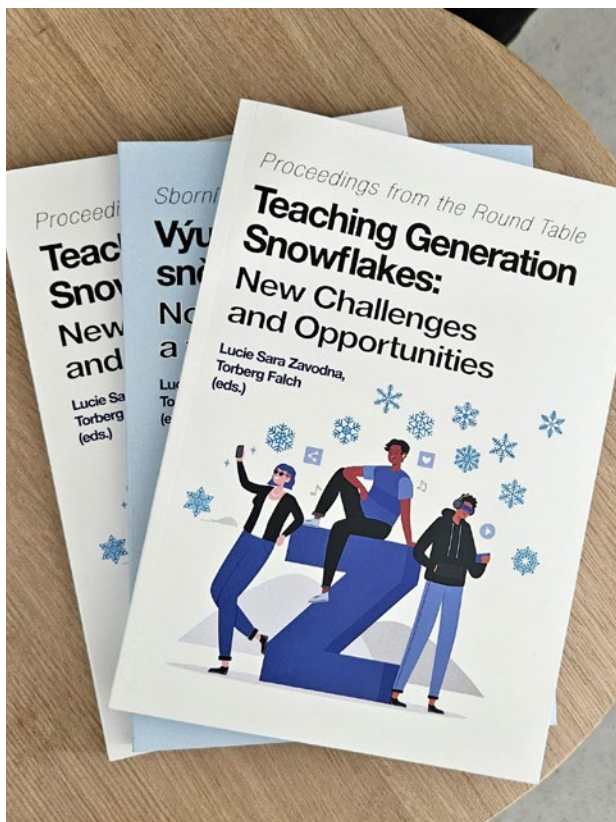
- Název projektu: *Výuka generace sněhových vloček – nové metody a výzvy*
- Instituce zapojené do projektu: Vysoká škola ekonomická v Praze (Česko), Norwegian University of Science and Technology (Norsko)
- Období realizace: 2021–2022
- Rozpočet: 2 082 989 Kč

VÍCE O PROJEKTU ZDE

Letní škola o výuce sněhových vloček v Jindřichově Hradci

Publikace o výuce generace Z

„Když něčemu věří, tak jdou do ulic a bojují za to.“

Možná stále přemýšlíte nad tím, proč se vlastně dnešní studenti označují právě jako sněhové vločky. „Každá sněhová vločka je jedinečná. Je svoje. Je křehká. Každá z nich je originál,“ vysvětlila to v rozhlase Zavadná. Uvádí se též, že příslušníci generace Z jsou precitlivělí a podle některých i přehnaně politicky korektní. „Je potřeba s nimi malinko jinak mluvit a možná nepoužívat ty vtipy, které jsme byli roky zvyklí říkat, protože se mohou cítit uražení,“ odkazovala výzkumnice z VŠE na v médiích často propírané kauzy sporů studentů a učitelů o tom, co na akademickou půdu patří a co ne. Na druhou stranu jsou ale dnešní mladí lidé schopni se rychle učit nové věci, vymýšlet neotřelá řešení, a především bojovat proti problémům, které generace před nimi přehlížely. „Když něčemu věří, tak jdou do ulic a bojují za to.“

Jak tedy mají vyučující se studenty jednat, aniž by je urazili, ale naopak aby podpořili jejich potenciál? Cestou může být tzv. pedagogika laskavosti, která vybízí k lidskému a individuálnímu přístupu: „Je potřeba si uvědomit, že nemůžeme být jen přísní učitelé, kteří tvrdě dodržují termíny a všechno, co jsme si stanovili, ale je třeba být také člověk,“ apeluje Lucie Sára Zavadná. Chcete se o pedagogice laskavosti dozvědět více? Přečtěte si sborník *Výuka generace sněhových vloček: Nové metody a výzvy* nebo se podívejte na záznam on-line semináře. Vše je volně dostupné na webu projektu.

Diskuze o moderních metodách výuky

TUL sdílení zkušeností

Kde načerpáte další inspiraci:

- Moderní přístupy srozumitelné i digitální generaci bezpochyby vyžaduje i výuka matematiky. Vždyť ta je strašákem mnoha žáků už od prvních tříd základních škol. Často si stěžují, že na ni nemají talent, že je příliš abstraktní a nepochopitelná. Ale co když jen nedostali šanci učít se ji pro ně vhodnějším způsobem? Právě to se rozhodli změnit experti z **Technické univerzity v Liberci** a **NORD University z norského Bodø** v projektu **iTEM – Zlepšování výuky učitelů matematiky**. Svě metody postavili na principu „učení objevováním“ a zaměřili se na používání digitálních nástrojů. Vytvořili řadu nových úkolů a aktivit pro platformy matematikus.de, GeoGebra a mikro: bit, do výuky zařadili i 3D tisk. Ty díky své názornosti a interaktivitě rozvíjejí matematické myšlení i u dětí, které jsou zvyklé chápat skrze vizuální vjemy. Všechny aktivity jsou volně dostupné a mohou je využívat všichni učitelé základních škol.
- Každý mladý člověk minimálně jednou v životě čelil otázce: „Co budeš dělat, až dostuduješ? Co z tebe bude?“ Tato – pro mnoho dospělých čistě praktická a nevinná věta – může být pro křehké sněhové vločky velmi stresující, zejména když si svou budoucí profesí nejsou jistí. A od toho jsou tu kariéroví poradci, kteří mohou mladým lidem v rozhodování pomoci. Právě na ně se zaměřil projekt **Formování kariérového poradenství ke zvyšování potenciálu studentů**, na němž spolupracovali odborníci ze **Střední školy gastronomie a služeb v Přerově**, neziskové organizace **Mission: Reconnect** a norských škol **Jatta videregående skole** a **Gand videregående skole**. Vytvořili čtyři moduly plné aktivit, které kariéroví poradci mohou využít v práci se studenty. Mladí lidé se naučí objevovat své silné a slabé stránky a hledat motivaci k seberozvoji. Rovněž se seznámí s možnostmi, které před nimi svět otevírá – kromě dalšího vzdělávání nebo nástupu do zaměstnání tematizují moduly i dobrovolnictví, stáže nebo tzv. gap year. Pro každého totiž cesta ke spokojenému a produktivnímu životu vede trochu jinudy.

VÍCE O PROJEKTU ZDE

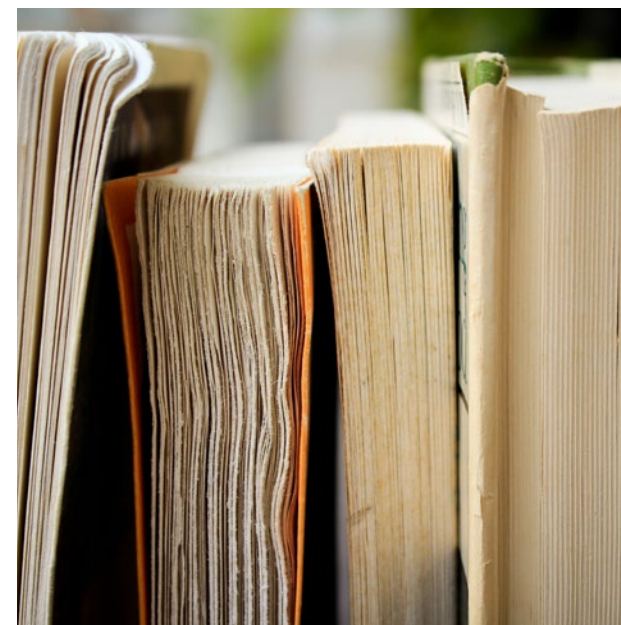

VÍCE O PROJEKTU ZDE

Kolik rolí má univerzita

Symbióza vzdělávání,
výzkumu a veřejnosti

Téma

Když se řekne univerzita, každému se nejspíše vybaví jako první pojem vzdělávání a hned v závěsu výzkum. Tyto dvě role jsou neoddělitelně spjaté: navzájem se ovlivňují i potřebují. Vysokoškolská výuka všech oborů musí nezbytně vycházet z poznatků současného bádání, jinak se z jejich studentů nestanou skuteční odborníci. Na druhou stranu vědecký svět nutně potřebuje kvalitní vzdělávání na vysokých školách, které připravuje budoucí generace výzkumníků. Neznalý absolvent posune vědecké poznání za dosavadní horizonty jen těžko. Stejně úzce propojené bylo vzdělávání s výzkumem i v projektech Fondů EHP. Na jejich začátku bylo třeba probádat dosavadní znalosti daného tématu nebo se přímo pustit do nového zkoumání, aby se na získaných poznatcích mohly postavit nové kurzy, učebnice nebo metodiky. Mezinárodní spolupráce zkušených akademiků i mladých doktorandů zase přinesla unikátní know-how, na němž lze založit budoucí výzkum.

A pak je tu tzv. třetí role univerzity – služba společnosti. V souladu s ní má univerzita mimo jiné šířit nejnovější vědecké poznatky směrem k laické veřejnosti, vést s ní otevřený dialog o jejich hodnotách a potřebách a reagovat na ně. A následující příběhy dokazují, že i když to nebylo primárním cílem programu Vzdělávání, mohou mezinárodní vzdělávací projekty oslovit i širokou veřejnost.

Studentka při práci s materiály pamětníků

Vernisáž výstavy o Norácích

Objevování zapomenutých příběhů

Příběh projektu Česko-norská memorabilia: univerzitní bilaterální spolupráce začal tak trochu náhodou. „Hledala jsem výzkumné téma, které by propojilo česko-norské vztahy,“ popisovala v pořadu Mozaika na Českém rozhlasu Vendula V. Hingarová, odbornice z Univerzity Karlovy. Vzpomněla si na svého známého, který se se svou ženou – Norkou – seznámil jako nuceně nasazený pracovník za druhé světové války na dalekém Severu. „Když jsem dohledala, že v Norsku byly za druhé světové války na-

sazené desetitisíce pracovníků z různých částí Evropy, zaměřila jsem se na zkoumání této prakticky neznámé části společných dějin.“ Do projektového týmu se kromě ní a jejích kolegů z Univerzity Karlovy zapojili i odborníci z Norwegian University of Science and Technology, kteří se tématu válečných pracovníků v Norsku věnovali již dlouhou dobu a na jejichž poznatky bylo možné navázat. Nově vzniklý projektový tým se rozhodl zaměřit výhradně na nuceně nasazené dělníky z Protektorátu Čechy

Práce s kartotékou

„Dosud se k nám dostaly pozůstalosti asi po 200 nasazených a z toho asi dvacítká pozůstalostí obsahuje skutečně unikátní dokumenty, jako jsou deníky, válečná korespondence či památková alba.“

Projektový tým zkoumá pozůstalosti po Norácích

a Morava, detailně popsat jejich život v náročných podmínkách Severu a zasadit jejich příběh do širších historických souvislostí.

A k výzkumu se brzy připojil i vzdělávací aspekt. Vendula V. Hingarová totiž na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy vyučuje studenty skandinavistiky, kteří se věnují především jazykům a literaturám severských zemí. Téma česko-norských vztahů za druhé světové války však bylo v přednáškách opomíjeno a o nuceně nasazených Čechů v Norsku se nemluvilo vůbec. Skandinavistka a její kolegyně se tak rozhodli, že výsledky výzkumu využijí pro vytvoření nových univerzitních kurzů.

Základním pramenem celého projektového výzkumu byly německé válečné archivy uložené v Norsku, které se badatelům zpřístupnily až v roce 2015 (pouhé tři roky před zahájením projektu). „Klíčové pro nás bylo dohledání německé osobní kartotéky nuceně nasazených Čechů,“ vysvětlila Vendula V. Hingarová. Tady pak badatelé objevili krabice plné pracovních karet Čechoslováků a díky tomu získali základní sociologický vhled do života jednotlivých pracovníků. Přes údaje uvedené ve starých pracovních kartách se pak podařilo dohledat potomky nuceně nasazených, kteří k velkému překvapení badatelů uchovávají pozůstalosti, jež si nuceně nasazení z Norska přivezli. „Ukázalo se, že nuceně nasazení se od šedesátých let pravidelně setkávali a až do stáří si uchovávali památky na Norsko,“ vysvětlila Vendula V. Hingarová. Pamětníci nuceného nasazení si říkali Noráci a takto stručně se začalo říkat i projektu. „Dosud se k nám dostaly pozůstalosti asi po 200 nasazených a z toho asi dvacítkou pozůstalostí obsahuje skutečně unikátní dokumenty, jako jsou deníky, válečná korespondence či památková alba.“ Z dostupných

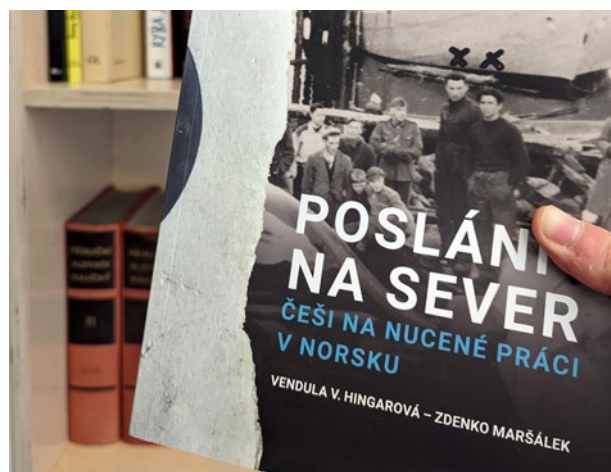
pramenů a vzpomínek potomků se podařilo složit komplexní obraz o životě českých nuceně nasazených pracovníků za druhé světové války i po ní. „A právě výzkum na české skupině ukázal, že ne všichni nasazení měli stejné pracovní podmínky, a ne všichni žili v tak bědných podmínkách, jako je známe z příkladu sovětských zajatců,“ podotýká akademická pracovnice. Takové závěry byly velkým objevem i pro norské experty: „V norské historiografii je to nový pohled i proto, že se na tuto skupinu civilních pracovníků v Norsku za druhé světové války v podstatě zapomnělo.“

Jak jsme již zmínili výše, výsledky rozsáhlého výzkumu se využily pro inovaci výuky na obou partnerských univerzitách, v rámci navazujícího projektu navíc proběhla letní škola zaměřená na česko-norskou historii, které se zúčastnili studenti z obou zemí. Studenti také získali možnost vyzkoušet si práci s archiváliemi i vzpomínkami pamětníků a své poznatky využili pro své závěrečné práce.

U toho ale výsledky projektu nekončí. Projektový tým se totiž neomezil jen na tvorbu kurikul a článků v odborných publikacích, ale připravil i rozmanité doprovodné výstupy určené pro širokou veřejnost: vznikly hned dvě putovní výstavy, webové stránky s elektronickou databází nuceně nasazených Čechů v Norsku a publikace *Posláni na Sever: Češi v Norsku na nucené práci a Posláni na Sever: 15 příběhů*. Ohlasy odborné i široké veřejnosti v Česku i v Norsku předčily všechna očekávání. O projektu se natočilo hned několik rozhlasových a televizních pořadů a reportáží, výstava objela republiku od Boskovic po Plzeň a tématu se věnovalo i vojenské muzeum v norském Trondheimu a válečné muzeum v norském Narviku. Takže i když se toho samotní Noráci nedožili, jejich příběhy žijí díky česko-norskému projektu dál.

Řešitelky projektu při vernisáži výstavy

Publikace o Norácích

O projektu

- Název projektu: Česko-norská memorabilia: univerzitní bilaterální spolupráce
- Instituce zapojené do projektu: Univerzita Karlova (Česko), Norwegian University of Science and Technology (Norsko)
- Období realizace: 2019–2022
- Rozpočet: 2 798 012 Kč

VÍCE O PROJEKTU ZDE

Kde načerpáte další inspiraci:

→ Projekt **Jazyková pluralita: podpora malých jazyků a kultur** propojil lingvisty a další odborníky z **Univerzity Karlovy** (konkrétně Fakulty humanitních studií) a norské **University of Bergen**. Jejich tým se zabýval nejnovějšími trendy ve výuce i výzkumu malých jazyků a jejich následným zpracováním do pěti výukových kurzů, v nichž se vysokoškoláci věnují například sámštině nebo indiánským jazykům i reáliím zemí, kde se jimi mluvilo či mluví. Výstupem ale bylo mnohem více a většina z nich je dostupná i široké veřejnosti: učebnice norštiny doprovázená zajímavostmi o norské společnosti a tradicích, putovní výstava a webový portál seznamující s vývojem, strukturou i perličkami dvanácti různých (hlavně severských) jazyků. Chcete-li se pustit do studia některého z nich, začněte právě zde.

VÍCE O PROJEKTU ZDE

→ Jedním z charakteristických rysů moderní doby je čím dál masovější turismus, jenž se ale typicky soustředí na stále stejná oblíbená místa. Tým odborníků z **Univerzity Pardubice**, firmy **OWL MEDIA**, organizace **Destinační společnost Východní Čechy** a norské vysoké školy **Western Norway University of Applied Sciences** se zabýval tím, jak pro podporu cestovního ruchu v opomíjených oblastech využít moderní technologie, umělou inteligenci či gamifikaci. Své poznatky z projektu **Aktivizace účastníků prostřednictvím sociálních sítí a gamifikace v oblastech undertourismu** shrnuli v odborné publikaci a skriptech, které jsou určeny studentům a výzkumníkům. Názorně to ukazuje volně přístupná webová aplikace **nezmizelo.cz**, v níž se turisté seznámí se zaniklými historickými památkami Pardubic a Litomyšle. Mimo jiné v ní najdou 3D modely jednotlivých objektů, které si mohou prohlédnout na svém telefonu v rozšířené realitě přímo tam, kde kdysi stávaly. Ideální nástroj pro školní (i soukromé) výlety!

VÍCE O PROJEKTU ZDE

Studentky severských jazyků

Očima účastníků

Jaké zkušenosti přinesly
zahraniční studijní pobyty
a stáže

Nedílnou součástí programu byly i zahraniční výjezdy žáků středních škol, studentů univerzit, učitelů a dalších odborníků na vzdělávání. Díky studijním pobytům, stínování na partnerských pracovištích nebo výukovým a praktickým stážím získali jejich účastníci nové zkušenosti a dovednosti, které využijí ve svém profesním i soukromém životě. Kromě toho navázali kontakty s kolegy v zahraničí, které v mnoha případech přerostly v přátelství. Jak ale svou mezinárodní zkušenost hodnotí oni sami? Na to dokážeme odpovědět díky dotazníkům, které po svých návratech vyplňovali.

Žáci středních škol:

Středoškoláci vyjžděli povětšinou ve skupinách spolužáků a spolu se svými učiteli.

Nejčastěji je motivovala možnost potkat nové lidi (78 % respondentů) a mluvit cizím jazykem (66 %). Toužili ale i seznámit se s tím, jak vypadá vzdělávání v zahraničí (66 %).

Celých 87 % středoškoláků vyjelo za studiem do zahraničí vůbec poprvé. Velkou roli v tom hrála štedrá finanční podpora Fondů EHP, díky které mohli vyjet i žáci, kteří by si to jinak nemohli dovolit.

97 % účastníků z řad žáků středních škol oceňovalo, že díky výjezdu poznali hodnotu odlišných kultur. 92 % se cítí být lépe připraveno spolupracovat s lidmi z odlišného prostředí a 91 % ztratilo obavy z používání cizího jazyka. Zajímavostí je i to, že 86 % respondentů se po návratu více zajímá o dění ve světě.

Středoškoláci porovnávají energetické zdroje Islandu a Česka

Studenti vysokých škol:

Vysokoškoláci se do zahraničí vydávali zejména na krátkodobé a semestrální studijní pobyty, někteří absolvovali i pracovní stáž. Nejčastěji vyjžděli studenti uměleckých, humanitních a ekonomických oborů.

K výjezdu je lákala především možnost vyzkoušet si odlišný styl výuky a práce (78 % respondentů). Byla to pro ně ale i možnost otestovat život v zahraničí (64 %) a procvičit si cizí jazyk (58 %). 67 % účastníků také vyjelo za studiem vůbec poprvé.

Své studium v zahraničí vnímají jako důležitou zkušenost pro svou budoucí kariéru, oceňují hlavně rozvoj svých dovedností v oboru, který studují (91 %). I oni ale reflektují nadšení z možnosti poznat jiné kultury (96 %).

„Nejdůležitějším přínosem pro mě byla možnost osobního setkání s kolegy z partnerské instituce, se kterými jsem jinak v kontaktu pouze on-line. Domnívám se, že osobní setkání silně usnadňují bilaterální spolupráci. Užívala jsem si diskuze a sdílení osvědčených postupů.“

**Pracovnice zahraničního oddělení VŠ
o výjezdu na Island**

Zen při návštěvě Norska

Zaměstnanci škol a další odborníci na vzdělávání:

Mezi zaměstnanci se těšily oblíbené studijní návštěvy a stínování, které jim umožnily seznámit se detailně s každodenním chodem partnerské organizace. Nejčastěji vyjížděli učitelé, ale mezi účastníky se objevují i vedoucí a administrativní pracovníci, zaměstnanci zřizovatelů škol nebo výzkumníci.

Účastníci z řad zaměstnanců se nejvíce orientovali na praxi a vyjížděli proto, aby se seznámili s osvědčenými

postupy a získali specifické know-how (85 %) a vybudovali nové kontakty (80 %). Pro 43 % respondentů byl ale výjezd možností, jak se cítit v práci spokojeněji a lépe.

Tyto cíle jejich výjezdy opravdu naplnily. 96 % účastníků získalo nové dovednosti, které mohou využít ve své praxi. 72 % účastníků zahraniční zkušenost motivovala k vyvíjení a zavádění nových výukových metod i na jejich domácích školách. Své nově nabyté zkušenosti sdílejí se žáky, studenty a kolegy, kteří se sami do zahraničí (zatím) nevydali.

„Pro mě to byla mimořádně úspěšná výměna. Všichni lidé byli velmi otevření a zvědaví. Nejenže se mi podařilo rozšířit svou profesní síť, ale také jsem přesvědčen, že v blízké budoucnosti vzniknou společné mezinárodní výzkumné projekty.“

Akademický pracovník z Lichtenštejska o stáži v Česku

Vysokoškoláci v Norsku

„Na projektu se mi nejvíce líbila možnost poznat lidi z jiných zemí. Byla to zábava, dozvěděli jsme se o mnoha různých druzích energie a navzájem jsme se trochu naučili naše jazyky. Z projektu odcházím s novými přáteli a znalostmi.“

Studentka gymnázia z Islandu o návštěvě ČR

„Užila jsem si, že jsem mohla o sámské kultuře učit ve střední Evropě. Byla jsem překvapená zájmem o naši kulturu.“

Vyučující z Norska o přednáškovém pobytu v Česku

Společné česko-norské pečení

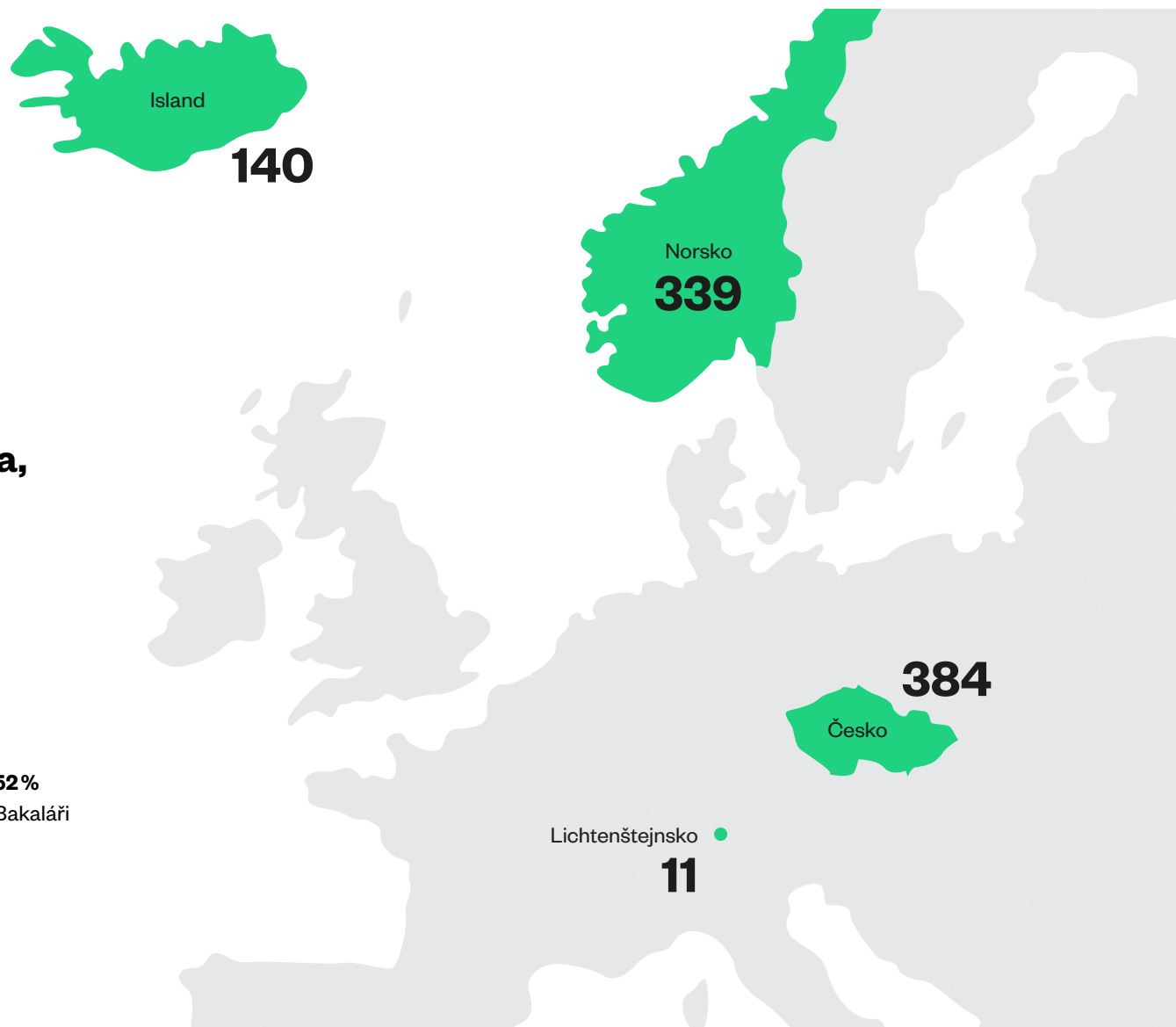
„Spolupráce s lichtenštejnským školským úřadem byla velmi cenná. Navázala jsem nové kontakty, získala spoustu informací a jiný pohled na vzdělávání. Tamní používání digitálních učebních materiálů je velmi inspirativní i pro výuku v našem regionu.“

Pracovnice krajského úřadu
o studijní návštěvě Lichtenštejnska

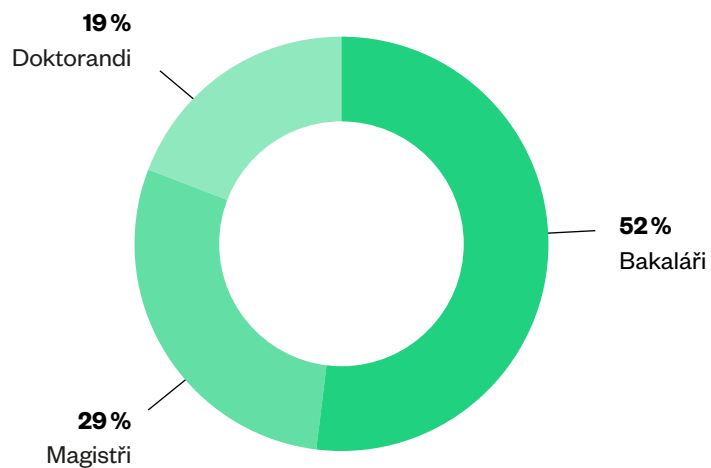

Exkurze po českém industriálním dědictví

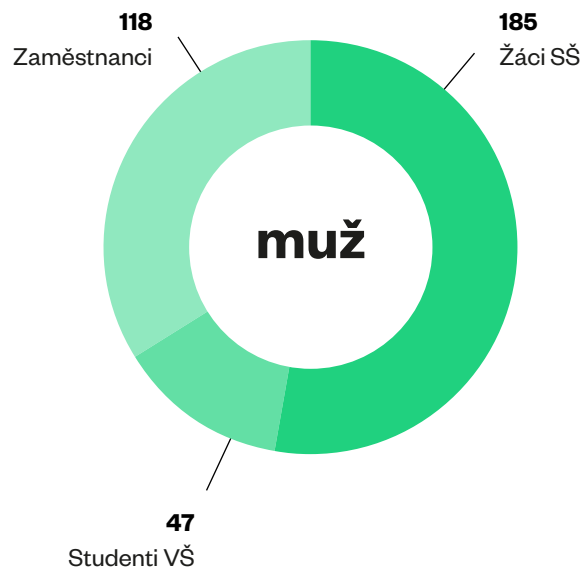
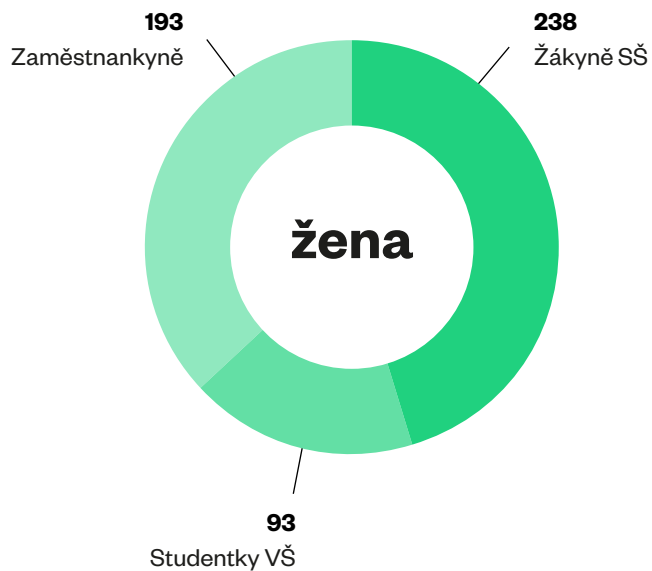
Cílové země výjezdů žáků, studentů a zaměstnanců

Stupeň vysokoškolského studia, během něhož studenti vyjeli

Pohlaví účastníků

Fyzické vs. on-line mobility

Fyzické mobility

798

On-line mobility

76

„Byla to úžasná zkušenost, přála bych si, aby více učitelů mělo stejnou příležitost rozšířit si obzory.“

Učitelka základní školy z Česka o výjezdu na Island

Studijní pobyt na Islandu

Terénní kurz o udržitelnosti

„Kromě toho, že jsem strávila velmi cenný čas v zemi s odlišným přístupem k výuce a učení, s odlišným politickým, kulturním a socioekonomickým zázemím, jsem se vlastně o sobě dozvěděla, že jsem schopná takový projekt zorganizovat a řídit. Výrazně jsem se zdokonalila v komunikaci, time managementu a dalších důležitých dovednostech. Bavilo mě nejen stínování práce ve třídách a diskuze o přístupech a metodách výuky s norskými kolegy, ale i čas strávený s nimi na různých výletech a společenských setkáních.“

Učitelka střední školy z Česka o stínování v Norsku

„Vzhledem k mým specifickým potřebám a situaci mé rodiny pro mě nebylo a nebude možné studovat v zahraničí prostřednictvím programu Erasmus. Studovat v zahraničí byl můj dlouholetý sen, kterého jsem se vzdala. Fondy EHP to vše změnilo. Jsem za to opravdu vděčná. Mohla jsem poznat život v jiné zemi a najít si tam nové přátele s podobnými zájmy. Poměrně výrazně jsem se zdokonalila v norštině, a hlavně mi prostředí, lidé a celá zkušenost poskytly motivaci k dalšímu studiu a pomohly mi také uvědomit si, že se chci v budoucnu zaměřit na norštinu a studovat ji na vysoké škole.“

Studentka vysoké školy z Česka o pobytu na Islandu

Odbornice na internacionalizaci na Islandu

Letní škola o historii v Norsku

Norští žáci se učí péct linecké cukroví

„Líbila se mi kreativita českého projektového týmu při organizaci digitální návštěvy, připravili to skvěle.“

Student norské univerzity o on-line mobilitě

93 %

žáků a studentů

si díky výjezdu do zahraničí zlepšilo své znalosti a dovednosti.

96 %

zaměstnanců

Terénní výzkum na Islandu

Exkurze do liberecké nemocnice

„Nevěděl jsem, že mě baví poznávat cizí města, ale teď už vím, že se tomu chci věnovat víc.“

Student střední školy z Islandu o výjezdu do Česka

Děkujeme všem, kteří se aktivně zapojili do programu Vzdělávání financovaného z Fondů EHP, ať už jako realizátoři projektů, nebo coby účastníci zahraničních stáží. Bez vaší vášně, odhodlání a úsilí by nebylo možné dosáhnout tolika úspěchů a výsledků. Vaše spolupráce, otevřenost a nasazení přispěly k vytvoření inspirativních projektů, které mají pozitivní dopad na vzdělávání našich žáků a studentů i na rozvoj celého vzdělávacího systému.

Dům zahraniční spolupráce (DZS)

je příspěvková organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a národní agentura pro mezinárodní vzdělávání a výzkum. V České republice zajišťuje pestrou škálu aktivit v oblasti mezinárodního vzdělávání, které jsou určeny institucím, organizacím, firmám i jednotlivcům. Svou činností výrazně přispívá k rozvoji vzdělávacích aktivit škol, podporuje profesní růst učitelů, vzdělavatelů dospělých a pracovníků s mládeží. Studentům, žákům a mladým lidem nabízí příležitost rozšířit si vzdělání a získat zkušenosti v zahraničí. Po celém světě propaguje možnosti studia na univerzitách v Česku. Vysílá učitele a lektory češtiny do zahraničí, a šíří tak naše kulturní dědictví ve světě.

S Fondy EHP za kvalitním vzděláváním

Příběhy spolupráce s Norskem, Islandem a Lichtenštejnskem

Autoři: Jana Moskovičová, Jana Pávková, Nina Bosničová

V příbězích projektů vycházíme z rozhovorů, které citovaní účastníci poskytli Domu zahraniční spolupráce, a z jejich přednášek na akcích DZS. Dále byly využity následující pořady Českého rozhlasu:

- Generace Z, snowflakes, app-generation. Jsou křehcí, když ale v něco věří, tak jdou do ulic a bojují za to, popisuje vědkyně (rozhovor s Lucií Sárou Závodnou).
In: Studio Leonardo, ČRo Plus, 21. ledna 2023
- Posláni na sever. Jak se žilo Čechům, kteří museli odjet na nucené práce do Norska? (rozhovor s Vendulou V. Hingarovou a Zdenko Maršálkem).
In: Mozaika, ČRo Vltava, 25. ledna 2023
- Za domorodými Sámy se vydala badatelka Hingarová. Zkoumala, jakým způsobem mohou udržovat svůj jazyk (rozhovor s Vendulou V. Hingarovou).
In: Studio Leonardo, ČRo Plus, 18. února 2023

Grafický design a sazba: orange5 creative studio, s. r. o.

Vydává: Dům zahraniční spolupráce, Na Poříčí 1035/4, 110 00 Praha 1

Rok vydání: 2024

Za obsah sdělení odpovídají výlučně autoři.

ISBN 978-80-88432-47-0 (online, PDF)

978-80-88432-48-7 (online, PDF, anglické vydání)

Dům zahraniční spolupráce (DZS)

Na Poříčí 1035/4, 110 00 Praha 1

Info Desk

+420 221 850 100

info@dzs.cz

[dzs.cz](https://www.dzs.cz)

[eeagrants.cz](https://www.eeagrants.cz)

[eeagrants.org](https://www.eeagrants.org)

Facebook

@dzs.cz

Instagram

@dzs_cz

X

@dzs_cz

LinkedIn

@dzs_cz

YouTube

@dzs_cz

Tato publikace byla vytvořena z finančního příspěvku Islandu, Lichtenštejska a Norska prostřednictvím programu Vzdělávání Fondů EHP 2014–2021.

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

